

Paziņojums par līdzdalības iespējām likumprojekta “Vardarbībai un vardarbības riskam pakļauto personu aizsardzības likums” un likumprojekta “Grozījumi Civilprocesa likumā” izstrādes procesā (līdz 11. aprīlim)

Publicēts: 19.02.2020.

1	D o k u m e n t a v e i d s	Likumprojektu pakotne
2	D o k u m e n t a n o s a u k u m s	“Vardarbībai un vardarbības riskam pakļauto personu aizsardzības likums” “Grozījumi Civilprocesa likumā”

<p>3 .</p>	<p>P o l i t i k a s j o m a u n n o z a r e v a i t e r i t o r i j a</p>	<p>Tieslietu politika</p>
<p>4 .</p>	<p>D o k u m e n t a m ē r ķ g r u p a s</p>	<p>Tiesiskais regulējums ietekmēs personas, kuras cietušas no vardarbības un personas, kuras izrādījušas vardarbīgu uzvedību, kā arī visu sabiedrību kopumā.</p>
		<p>Fiziskās un psiholoģiskās integritātes, kā arī brīvības intereses ir katra indivīda pamattiesības, kuras valstij ir pienākums aizsargāt. Spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta. Latvijas Republikas Satversme 96. pants noteic, ka ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību. Cilvēka pamattiesību aizsardzības pienākums ir vispārējs un pieprasa valsts aktīvu rīcību divos virzienos. Viens no</p>

tiem ir prevencija – darbība, kas vērsta uz nākotni. Valstij ir jāaizsargā cilvēki, nepieļaujot, ka viņu tiesības tiek reāli aizskartas, proti, tai ir pienākums veikt pasākumus, kas ļautu novērst šos aizskārumus. Otrs virziens ir saistīts ar valsti pastāvošo juridiskās atbildības sistēmu, kas ir vērsta uz pagātni – valstij ir pienākums reaģēt situācijās, kad pārkāpums tomēr ir noticis, piemēram, kad jau ir izdarīts noziedzīgs nodarījums.

Valstij jābūt spējīgai reaģēt jau uz pamattiesību apdraudējumu, negaidot, kad kāds no sabiedrības locekļiem kļūs par cietušo noziedzīgā nodarījumā. Uz to savos spriedumos (skat. 2009.gada 9.jūlija spriedumu lietā *Opuz v. Turkey* un 2017.gada 2.marta spriedumu lietā *Talpis v. Italy*) norādījusi arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa, kas ir atzinusi, ka iestādēm, nenodrošinot pietiekamu personas aizsardzību un laicīgu reakciju uz informāciju par vardarbību, kā rezultātā iestājusies personu nāve, ir ticis pārkāpts Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 2., 3. un 14.pants.

Tādējādi valstij ir pozitīvs pienākums, ne tikai izveidot mehānismu, kādā iespējams aizsargāt jau aizskartas tiesības, paredzot par izdarīto tiesību aizskārumu administratīvu vai kriminālu atbildību, bet arī izveidot mehānismu, kas nodrošinātu iesaistīto institūciju savstarpēju sadarbību koordinētas un vienotas izpratnes radīšanā, ar mērķi jau agrīnā stadijā identificēt un cik vien iespējams novērst potenciālos vardarbības riskus. Lai mazinātu noziedzību, ir nepieciešams ieguldīt ievērojamus resursus preventīvajā darbā, un viens no labākajiem veidiem, kā to izdarīt, ir izveidot spēcīgu un efektīvu starpinstitucionālo sadarbību visu iesaistīto institūciju starpā, jo īpaši šādu starpinstitucionālo sadarbību attīstot un stiprinot pašvaldību līmenī.

Citu valstu (piemēram, ASV, Apvienotā Karaliste, Somija) labās prakses piemēri liecina, ka rezultāti cīņā pret vardarbību uzlabojas, ja konkrētā gadījumā tiesībaizsardzības institūcijas, tiesu varas iestādes, ārstniecības iestādes, nevalstiskās organizācijas un citi attiecīgie partneri rīkojas vienoti, piemēram, pamatojoties uz iepriekš izstrādātu pasākumu plānu.

Līdz ar to, lai nodrošinātu to institūciju un dienestu savstarpēju sadarbību, ar mērķi novērst vardarbību un vardarbības riskus, kā arī lai izveidotu vienotu informācijas apmaiņas platformu iesaistīto institūciju un dienestu starpā, kas ļautu noskaidrot un labāk izprast visu iesaistīto pušu vajadzības katra individuālo tiesību un pienākumu īstenošanai, arī Latvijā nepieciešams izstrādāt koordinētas starpinstitucionālo sadarbības mehānismus un organizēt starpinstitūciju sanāksmes. Šāda sadarbības mehānisma izveidi paredz izstrādātais likumprojekts "Vardarbībai un vardarbības riskam pakļauto personu aizsardzības likums".

Ar Likumprojektu paredzēts noteikt, ka pašvaldību līmenī ir izveidojams koordinētas starpinstitucionālās sadarbības mehānisms un organizējamās starpinstitūciju sanāksmes. Vienlaikus ar likumprojektu nav paredzēts pašvaldībām, kurās jau ir izveidots un darbojas kāds starpinstitucionālās sadarbības mehānisms, uzlikt pienākumu veidot jaunu, paralēlu sadarbības mehānismu. Tā vietā likumprojekts paredz, ka šādos gadījumos, kad pašvaldībā jau pastāv kāds starpinstitucionālās sadarbības mehānisms, tas ir izmantojams, nodrošinot, ka tad, kad starpinstitūciju sanāksmē tiek izskatīti jautājumi, kas saistīti ar vardarbību vai vardarbības risku, starpinstitūciju sanāksmē ir pieaicināmas likumprojektā noteiktās institūcijas un personas.

Likumprojekts noteic, ka starpinstitūciju sanāksmēs piedalās pašvaldības sociālā dienesta pārstāvis, pašvaldības policijas pārstāvis, bāriņtiesas pārstāvis, Valsts policijas pārstāvis, Valsts probācijas dienesta pārstāvis, ārstniecības iestādes pārstāvis, kā arī tādas nevalstiskās organizācijas pārstāvis, kura nodarbojas ar personu, kas cietušas no vardarbības, interešu un tiesību aizstāvību.

ēt
ā
s
p
r
o
bl
ē
m
a
s
b
ū
tī
b
a

Starpinstitucionālās sadarbības mehānisma un starpinstitūciju sanāksmju organizēšanas galvenais mērķis un uzdevums ir radīt platformu, kuras ietvaros starp visiem iesaistītajiem dienestiem un institūcijām notiktu informācijas apmaiņa gan par sadarbību kopumā, gan par konkrētiem gadījumiem, tiek izstrādāta vienota metodika, sastādīts plāns vardarbības un vardarbības risku novēršanai atbilstoši katras pašvaldības specifiskajai situācijai un vajadzībām.

Likumprojekts paredz, ka starpinstitūciju sanāksmē ir izskatāmi individuāli gadījumi un izstrādājami individuāli rīcības plāni personu, kuras cietušas no vardarbības vai pakļautas vardarbības riskam, aizsardzībai un atbalstam. Jautājuma izskatīšanu starpinstitūciju sanāksmē var ierosināt jebkura no starpinstitūciju sanāksmē pārstāvētajām institūcijām, ja to rīcībā ir nonākušas ziņas par to, ka persona ir cietusi no vardarbības vai arī ir pamats pieņemt, ka persona ir pakļauta vardarbības riskam, un persona ir piekritusi savu datu nodošanai citām iesaistītajām institūcijām.

Iegūstot pilnīgu informāciju no visām iesaistītajām institūcijām, starpinstitūciju sanāksmes uzdevums ir izstrādāt individuālo rīcības plānu personas, kura cietusi no vardarbības vai pakļauta vardarbības riskam, aizsardzībai un atbalstam.

Likumprojekts "Grozījumi Civilprocesa likumā" paredz veikt vairākus grozījumus, tomēr kā būtiskākie minami grozījumi, ar kuriem tiek paplašināts Civilprocesa likuma 30.5 nodaļā "Pagaidu aizsardzība pret vardarbību" noteiktais pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļu klāsts. Ņemot vērā iepriekš aprakstīto valsts pienākumu attiecībā uz preventīvu pasākumu veikšanu, Likumprojekts paredz Civilprocesa likuma 250.47 panta pirmajā daļā doto pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļu klāstu papildināt ar jaunu līdzekli, dodot tiesai iespējas personai uzlikt par pienākumu iziet sociālās rehabilitācijas kursu vardarbīgas uzvedības mazināšanai. Šāda līdzekļa iekļaušana piemērojamo pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļu klāstā, ir būtisks solis, lai preventīvi iedarbotos uz personu, ņemot vērā, ka par prevenciju ir atzīstams arī viss to pasākumu kopums, kas vērsts uz noziedzīgas uzvedības iespēju mazināšanu.

Tāpat paredzēts Civilprocesa likuma 250.47 panta pirmajā daļā doto pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļu klāstu ar vēl vienu jaunu līdzekli – pienākumu atbildētājam turpināt pildīt saistības, kas izriet no atbildētāja kā mājokļa īpašnieka, valdītāja vai lietotāja statusa un saistīti ar mājokļa uzturēšanu.

Šādu pienākumu nepieciešams paredzēt, jo praksē ir konstatēta problēma, kas saistīta ar mājokļa uzturēšanu, ja atbildētājam tiek liegts atgriezties un uzturēties mājoklī, kurā dzīvo prasītājs, bet atbildētājs ir attiecīgā mājokļa īpašnieks, valdītājs vai lietotājs. Daudzos gadījumos šādās situācijās atbildētājs pēc pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļa piemērošanas pārtrauc pildīt savas pirms tam gan no likuma izrietošās, gan citas uzņemtās saistības, tādējādi tieši turpinot kaitēt un iespaidot prasītāju. Līdz ar to ir nepieciešams paredzēt tiesai iespēju gadījumos, kad tas ir nepieciešams, atbildētājam noteikt pienākumu turpināt pildīt uzņemtās vai no likuma izrietošās saistības, tai skaitā attiecībā uz mājokļa uzturēšanu.

<p>6 .</p>	<p>D o k u m e n t a i z s t r ā d e s l a i k s u n p l ā n o t ā v i r z ī b a</p>	<p>Likumprojektus plānots iesniegt izsludināšanai Valsts sekretāru sanāksmē līdz šā gada aprīļa vidum.</p>
<p>7 .</p>	<p>D o k u m e n t i</p>	<p>Likumprojekts "Vardarbībai un vardarbības riskam pakļauto personu aizsardzības likums": Likumprojekts (<i>TMLik_270317_Vardarbibas.likums</i>); Likumprojekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija) (<i>TMAnot_270317_Vardarbibas.likums</i>).</p> <p>Likumprojekts "Grozījumi Civilprocesa likumā": Likumprojekts (<i>TMLik_270317_CPL</i>); Likumprojekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija) (<i>TMAnot_270317_CPL</i>).</p>

8.	Sabiedrības pārstāvju iesniegtais līdzdarbības	<p>Sabiedrības pārstāvjiem ir iespēja līdzdarboties likumprojektu izstrādē, rakstiski sniedzot viedokli līdz 2017.gada 11.aprīlim atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumu Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” 7.4.1apakšpunktam.</p>
9.	Pieņemtais līdzdalības	<p>Sabiedrības pārstāvjus, kuri vēlas sniegt viedokli par izstrādātajiem likumprojektiem, lūdzam to līdz 2017.gada 11.aprīlim nosūtīt uz Tieslietu ministrijas Civiltiesību departamenta Starptautisko un procesuālo tiesību nodaļas juristes E.Feldmanes e-pasta adresi: Elina.Feldmane@tm.gov.lv.</p>

1 0 .	Ci ta in f o r m ā cij a	-
1 1 .	A t bi ld īg ā a m at p e rs o n a	Tieslietu ministrijas Civiltiesību departamenta Starptautisko un procesuālo tiesību nodaļas juriste Elīna Feldmane (Elina.Feldmane@tm.gov.lv ; 67036945).

Pievienotie dokumenti

[TMAnot_270317_CPL.docx](#)

[TMLik_270317_CPL.docx](#)

[TMLik_270317_Vardarbibas.likums.docx](#)

[TMAnot_270317_Vardarbibas.likums.docx](#)

<https://www.tm.gov.lv/lv/pazinojums-par-lidzdalibas-iespejam-likumprojekta-vardarbibai-un-vardarbibas-riskam-paklauto-personu-aizsardzibas-likums-un-likumprojekta-grozijumi-civilprocesa-likuma-izstrades-procesa-lidz-11-aprilim>